

Markus Verbeek Praehop - ESG Finance Day

Breakout sessie E (9 november)

Break-out sessie E

Ochtend (11.30-12.30):

Een CSRD compliant ESG strategie opzetten

Middag (13.30-14.30):

Hoe concreet te beginnen?

De 1^e stappen naar CSRD-compliant rapporteren

Even voorstellen...

Gijsbert Bruijnes

Sr. Manager ESG Reporting & Assurance

- Register Accountant
- ESG rapportage & assurance specialist
- Helpt ondernemingen met de voorbereidingen op de CSRD / ESRS
- Lid van BDO Global ESG-reporting en ESG-assurance team

M: +31 6 156 63 087

E: gijsbert.Bruijnes@bdo.nl

Marco Schilder

Partner Advisory - CFO Services

- Register Accountant & Register Controller
- Financiële functie professionalisering en transformaties
- *In dat kader:*
ook integrated / ESG reporting implementaties

M: +31 6 1123 4410

E: marco.schilder@bdo.nl

We gaan stemmen

De tekst op deze dia legt aan uw publiek uit hoe te stemmen. Deze tekst komt tevoorschijn zodra u een sessie heeft gestart.

Internet

1

2

Let op: de tekst en het uiterlijk van deze dia (font, grootte, kleur, etc.) kunnen niet aangepast worden.

SMS

1

2

Wat is uw kennis rond sustainability en de CSRD?

De vraag gaat open zodra u een sessie en diavoorstelling start.

- A. Sustainability en CSRD, kun je dat eten?
- B. Wel enige algemene sustainability kennis, maar CSRD ken ik niet
- C. Ik ken de CSRD en waar het over gaat, maar dat is het zo ongeveer
- D. Ik ken de inhoud van ESRS, sowieso ESRS 1 en 2 en weet wat met te doen staat
- E. De CSRD en ESRS-en hebben voor mij geen geheimen meer

Internet
SMS

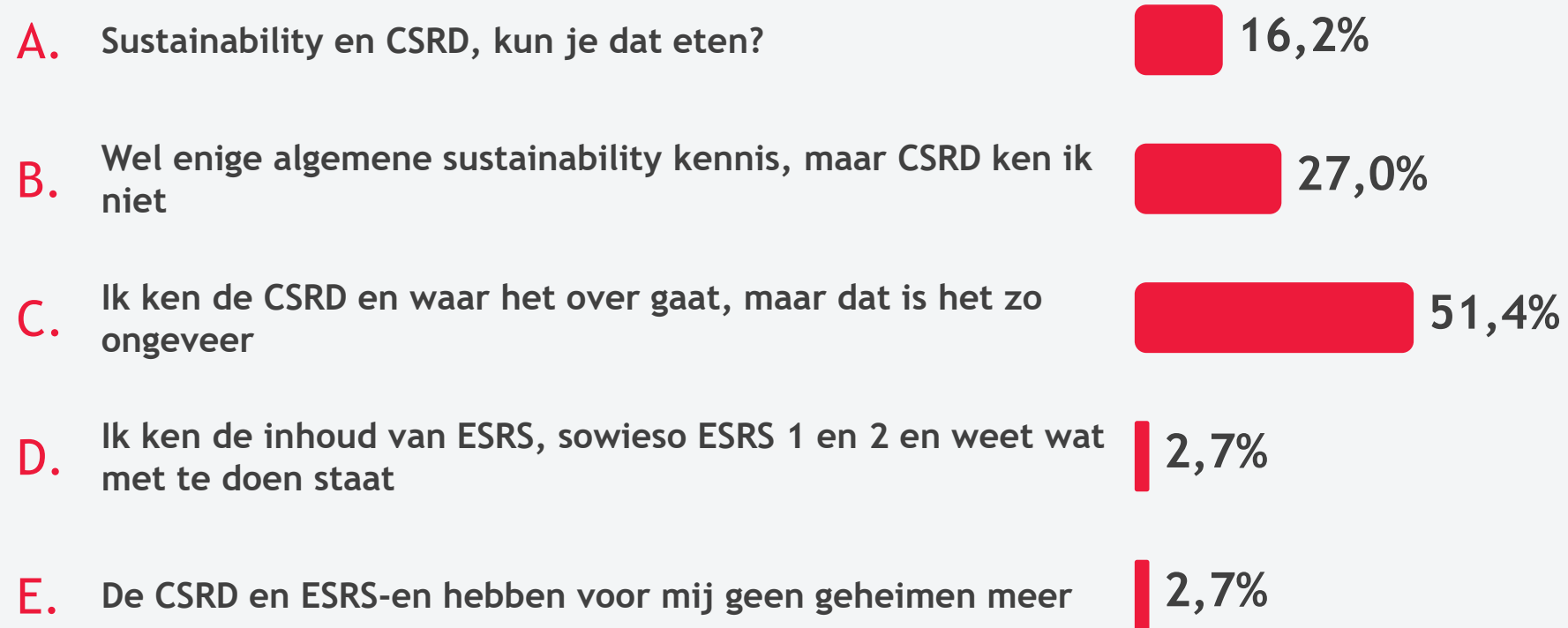
Dit tekstvak wordt gebruikt om de verschillende stemmethodes uit te leggen.
De juiste uitleg wordt hier ingevuld nadat u een sessie heeft gestart.

37

0

 Gesloten

Wat is uw kennis rond sustainability en de CSRD?

Internet

SMS

Dit tekstvak wordt gebruikt om de verschillende stemmethodes uit te leggen.

De juiste uitleg wordt hier ingevuld nadat u een sessie heeft gestart.

 Gesloten

Gezamenlijk afgesproken om te bereiken in 2030

In transitie: 17 doelen om de wereld te transformeren vanuit de Verenigde Naties

Waar komt de CSRD vandaan?

Basis: 2030 agenda van de Verenigde Naties:
17 Sustainable Development Goals (SDG's)

Stimuleren door wetgeving

Parijs Klimaat- akkoord van VN

Juridisch bindend international verdrag:

- Global warming <1.5° C
- Emissions to net zero 2050

Invulling vanuit EU 'Green Deal'

- Net zero emissie 2050
- Economische groei losgekoppeld van gebruik van hulpbronnen
- Geen mens en plaats achtergelaten

Actieplan financieren Green Deal

- Heroriënteren van kapitaal naar duurzame beleggingen
- Bevorderen transparantie en langetermijndenken in de economie

Stimuleren door wetgeving

Transparantie van bedrijfsleven:
Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)

Transparantie van financiers:
Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

Classificatiesysteem om duurzame activiteiten te definiëren:
EU Taxonomy

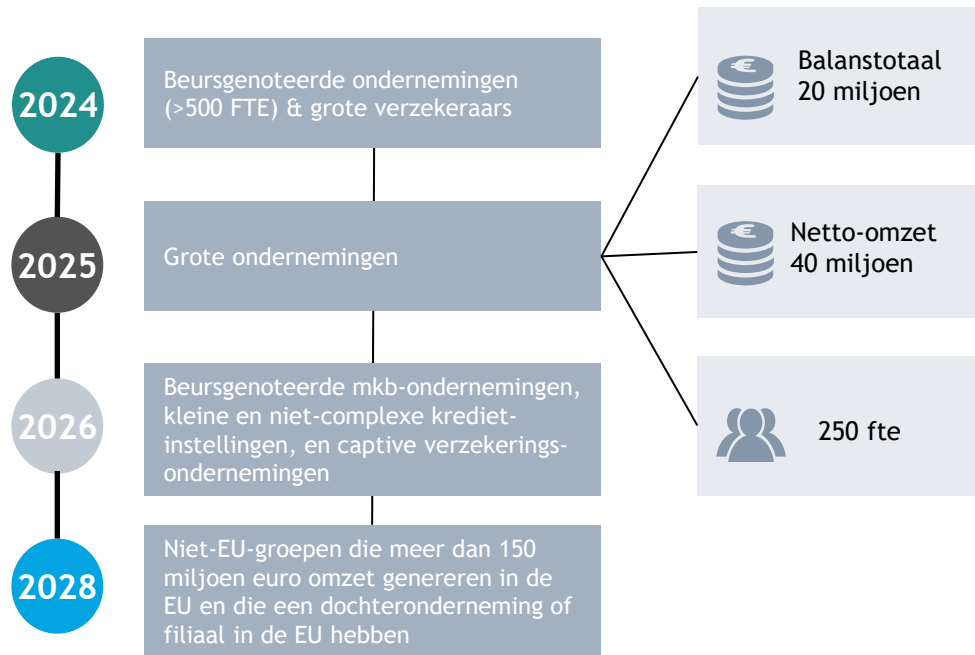
Goedgekeurd, van kracht

Goedgekeurd, in afwachting van omzetting in wetgeving door de lidstaten

Wat moeten we doen? (1/2)

Overzicht CSRD

Wie?

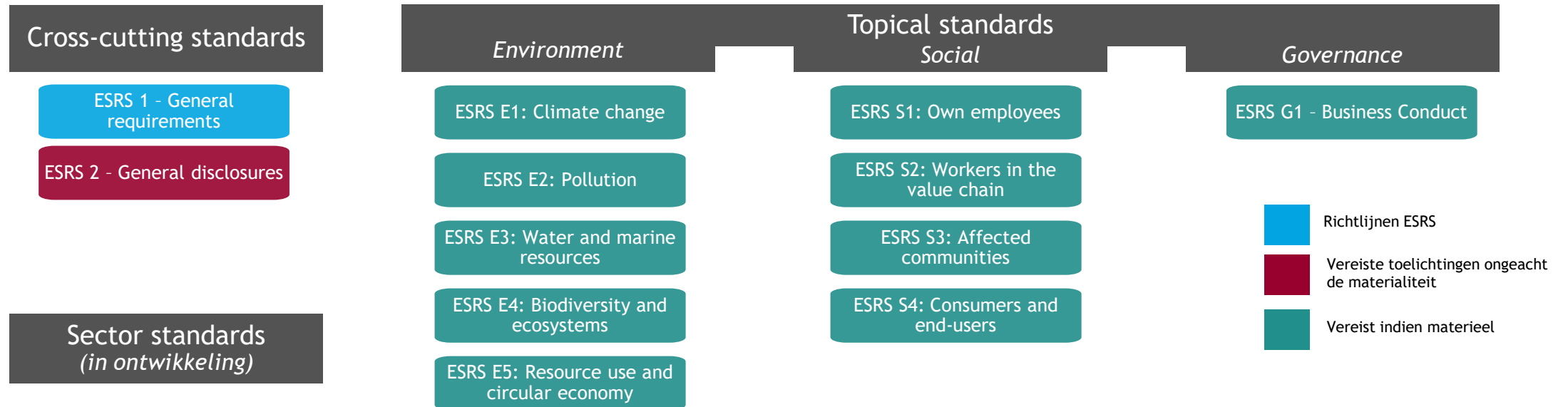

Wat?

- ❑ Rapporteren over duurzaamheidsinformatie in bestuursverslag, die moet voldoen aan:
 - European Sustainability Reporting Standards (ESRS)
 - EU Taxonomie
- ❑ Rapporteren over keten-verantwoordelijkheid → scope niet alleen eigen organisatie maar gehele waardeketen
- ❑ Expliciete verantwoordelijkheid RvB en RvC
- ❑ Verplichte assurance

Wat moeten we doen? (2/2)

Overzicht ESRS

Opbouw per ESRS standaard

4 rapportage gebieden:

- Governance (GOV)
- Strategy (SBM)
- Impact, risk and opportunity management (IRO)
- Metrics and targets (MT)

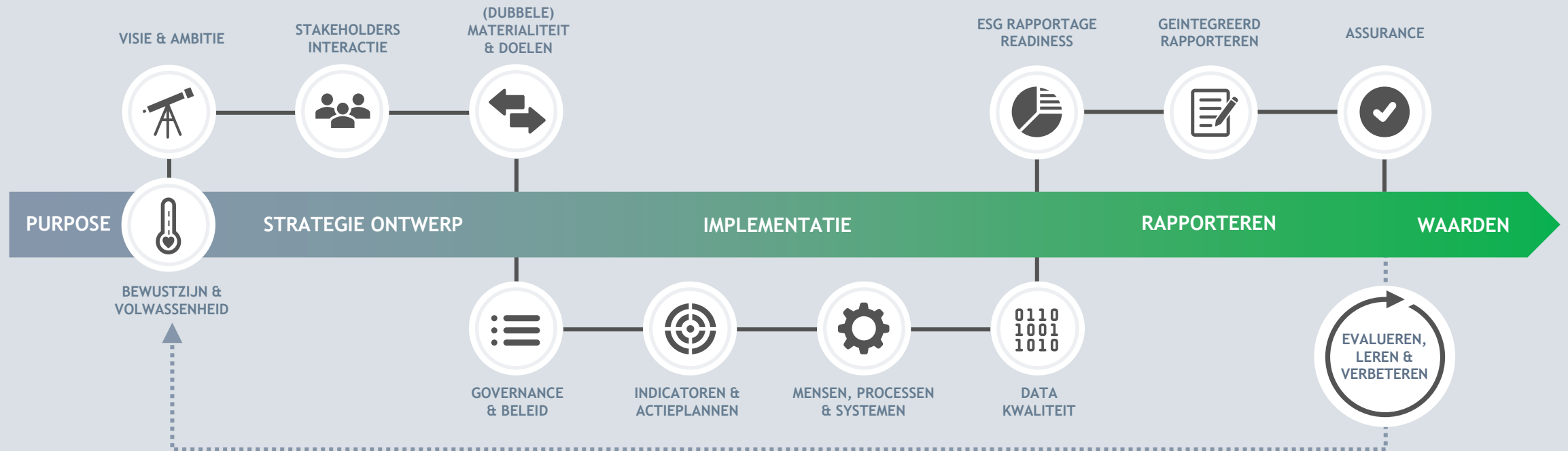
Soort informatie:

- kwalitatieve en kwantitatieve informatie
- retrospectieve én toekomstgerichte informatie
 - korte termijn (< 1 jaar)
 - middellange termijn (1 >> 5 jaar)
 - lange termijn (> 5 jaar)

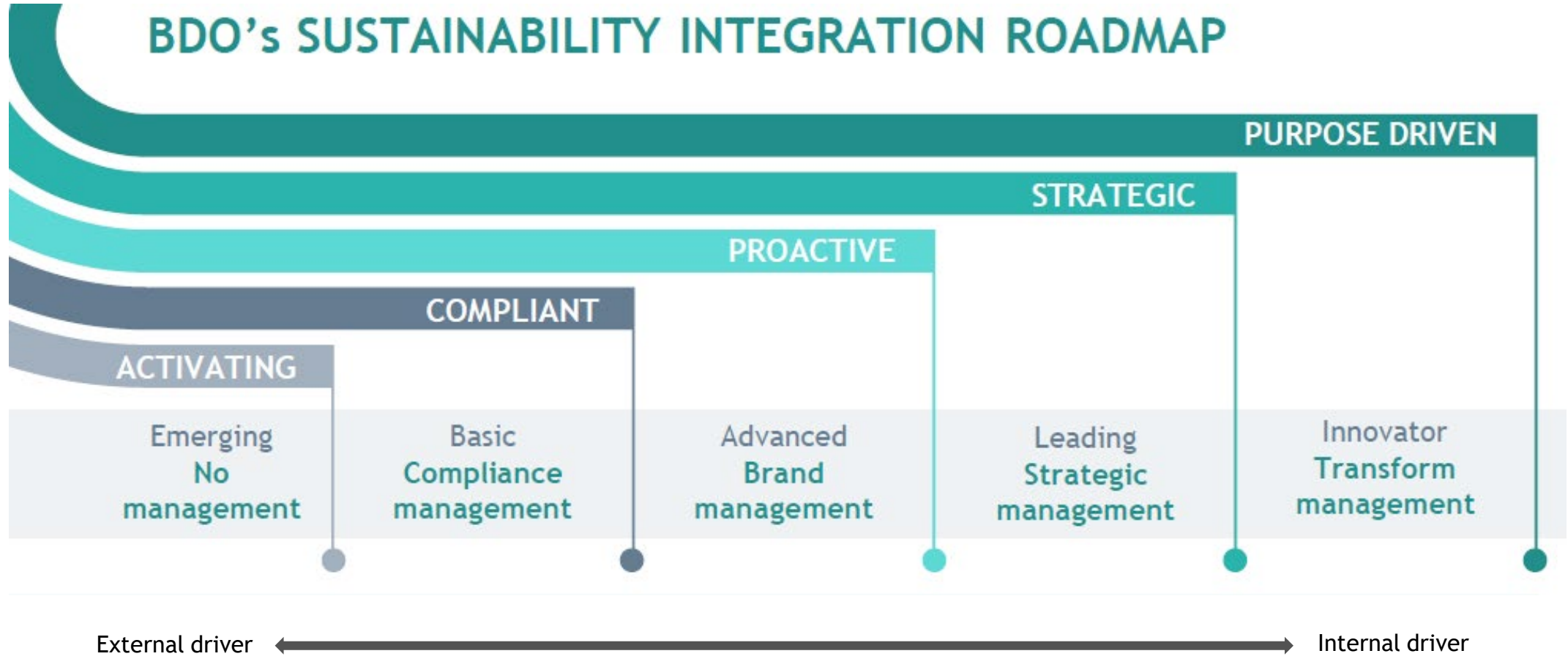
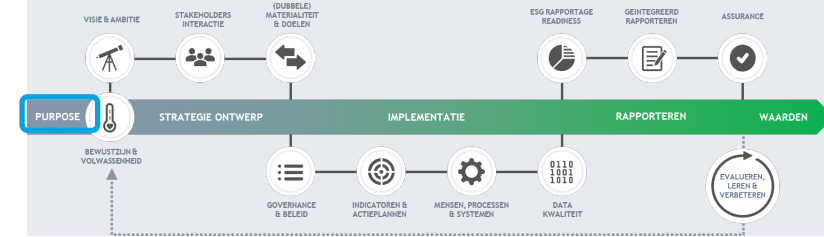
Scope: Informatie over de gehele waardeketen

De BDO sustainability journey naar verduurzaming

Een model om te komen tot CSRD compliance maar ook concrete waardencreatie vanuit uw purpose

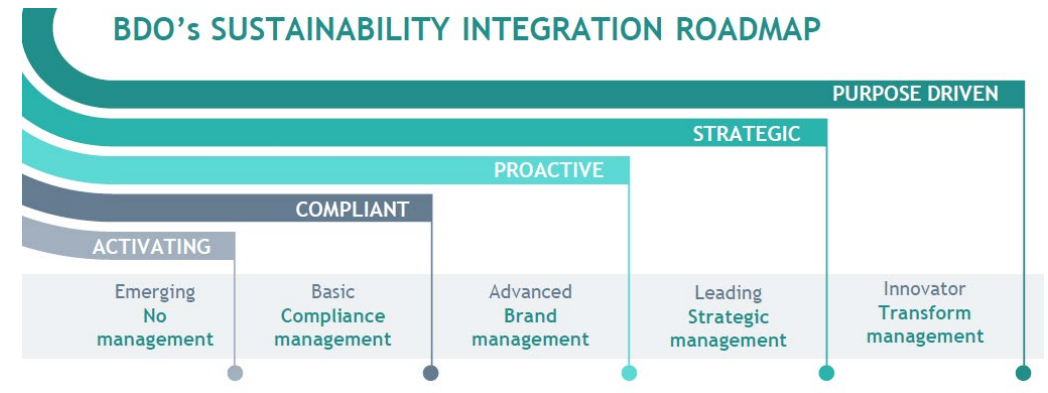
Uitgangspunt voor bepalen purpose

Wat is het uitgangspunt van de purpose van uw bedrijf?

De vraag gaat open zodra u een sessie en diavoorstelling start.

- A. Emerging: Wij managen dit niet
- B. Wij doen het minimale om compliant te zijn (driver: compliance management)
- C. Naast compliance gebruiken we dit om ons imago te versterken (driver: brand management)
- D. Duurzaamheid is één van onze core competences die ons een 'competitive advantage' geeft (driver: strategic management)
- E. Ons business model is hier op gestoeld (driver: transformation management)

36

0

Gesloten

Internet Dit tekstvak wordt gebruikt om de verschillende stemmethodes uit te leggen.

SMS De juiste uitleg wordt hier ingevuld nadat u een sessie heeft gestart.

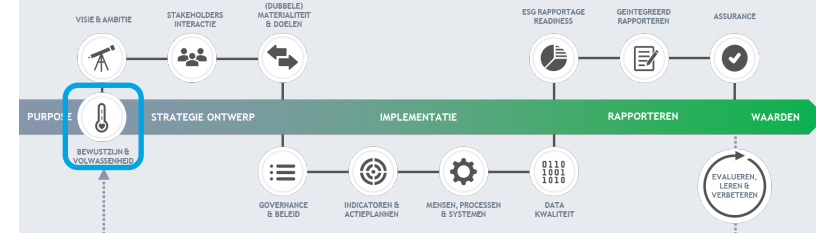
Wat is het uitgangspunt van de purpose van uw bedrijf?

Internet Dit tekstvak wordt gebruikt om de verschillende stemmethodes uit te leggen.

SMS De juiste uitleg wordt hier ingevuld nadat u een sessie heeft gestart.

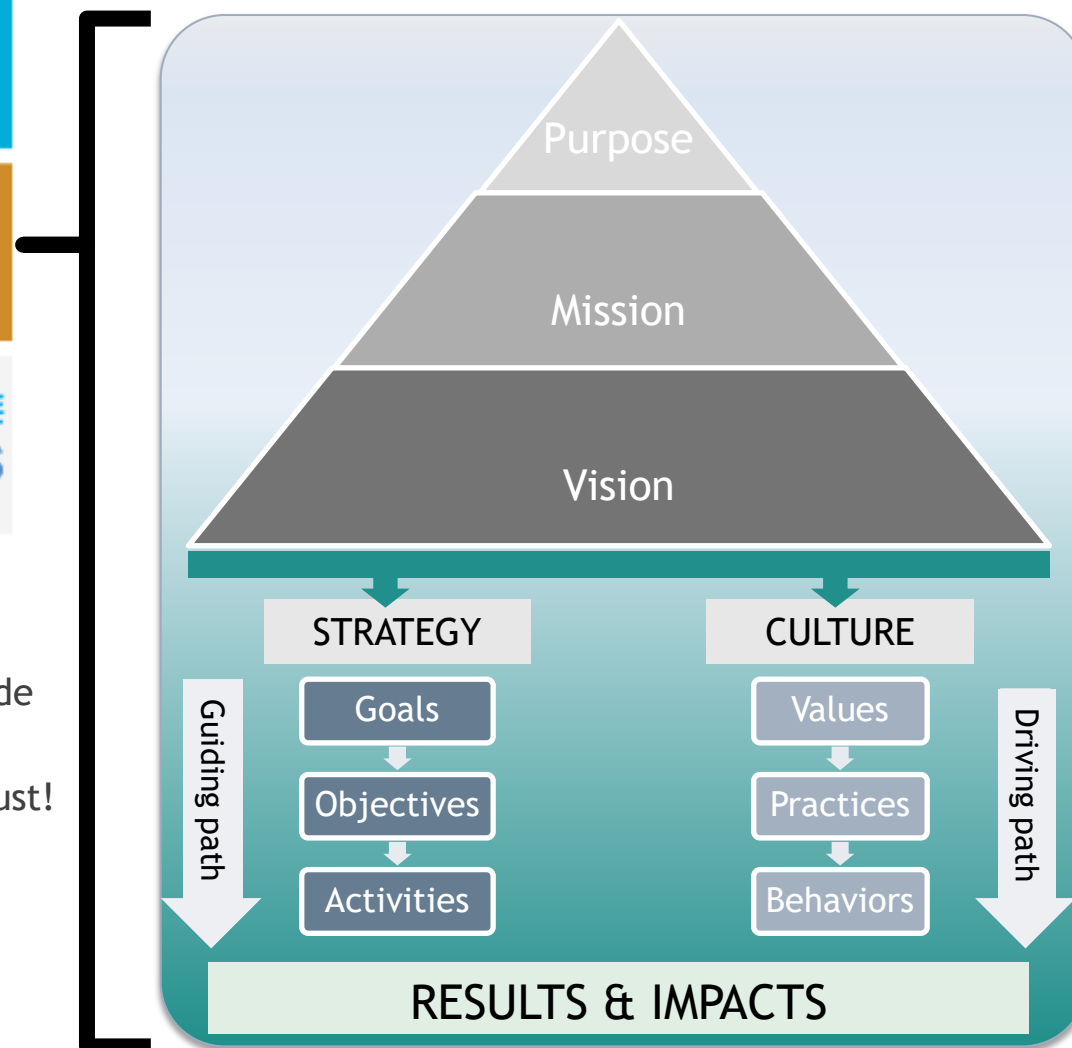
Creëren bewustzijn en multidisciplinaire aanpak is randvoorwaarde voor succes

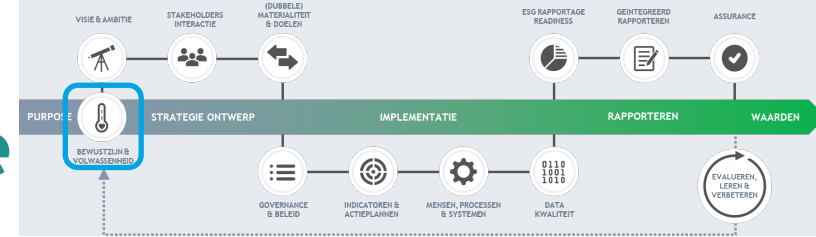
Culture eats strategy for breakfast - P. Drucker

Een duurzaamheidsprogramma moet worden verankerd in het doel en de cultuur van een organisatie →

- creëren van bewustzijn belang sustainability voor organisatie een must!
- het is een multidisciplinaire aangelegenheid!

Vraag: wie zou u (moeten) betrekken in de sustainability werkgroep van uw bedrijf?

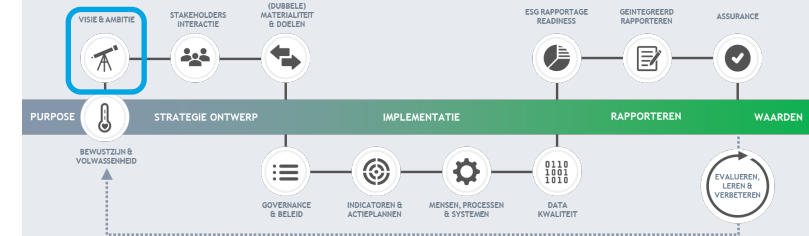

Geïntegreerd rapporteren vergt geïntegreerd denken, vaak ook ‘beyond corporate boundaries’:

1. Wie (welke afdeling) betrekken?
2. Verwacht u weerstand?

Duurzaamheid: naast beheersen (compliance)risico biedt het wel degelijk kans op meer waardecreatie

NEW PRODUCTS AND SERVICES

REDUCE OR USE OTHER INPUT FACTORS

ACCESS TO LABOUR

ACCESS TO CAPITAL

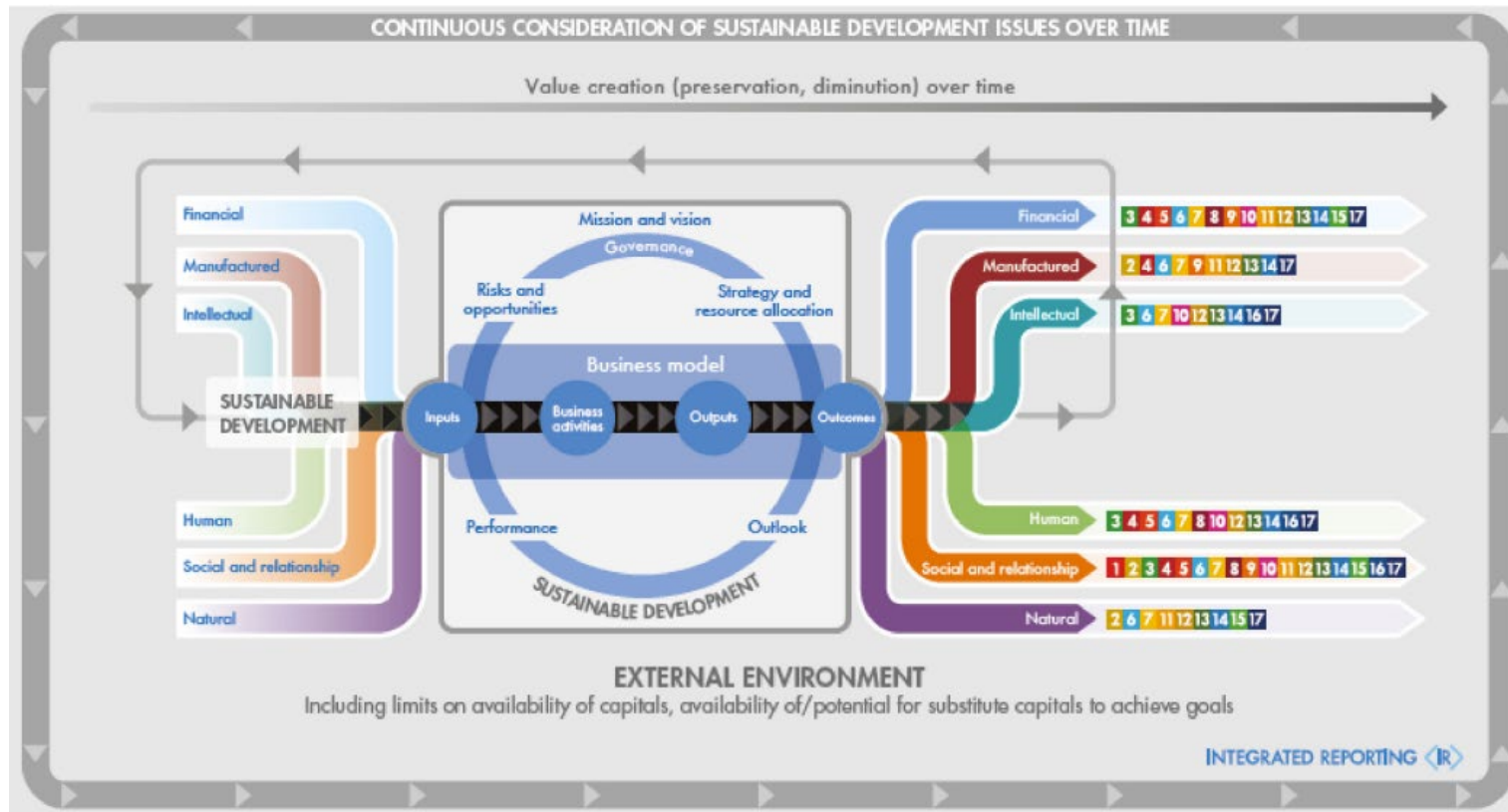
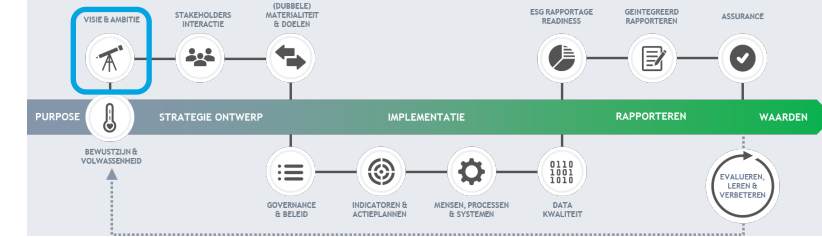

PARTNER AND SUPPLIER

REPUTATION

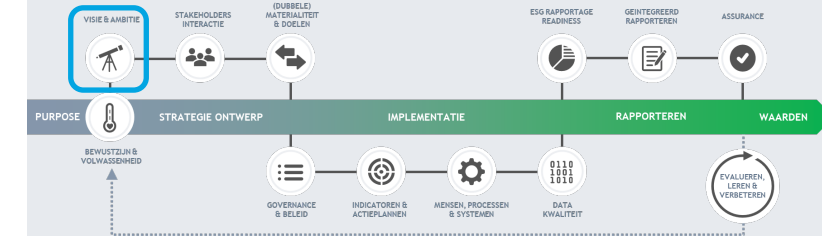
Integrated thinking model perfect startpunt voor bepalen visie & ambitie

<p>Financial Financial capital may be related to fourteen of the goals</p>	<p>Intellectual Intellectual capital may be related to nine of the goals</p>	<p>Social and relationship Social and relationship capital may be related to all seventeen of the goals</p>
<p>Manufactured Manufactured capital may be related to ten of the goals</p>	<p>Human Human capital may be related to twelve of the goals</p>	<p>Natural Natural capital may be related to nine of the goals</p>

Met interne stakeholders via dialoog aanleggen sustainability thema longlist

Environmental					Social				Governance	Entity
Climate change	Pollution	Water & marine resources	Biodiversity & ecosystems	Resources use and circular economy	Own workforce	Workers in the value chain	Affected communities	Consumers and end-users	Business conduct	E/S/G/F
Climate change adaptation	Pollution of air	Water withdrawals	Direct impact drivers of biodiversity loss	Resources inflows, including resource use	Working conditions	Working conditions	Communities' economic, social and cultural rights	Information-related impacts for consumers and/or end-users	Corporate culture	?
Climate change mitigation	Pollution of water	Water consumption	Impacts on the state of species	Resource outflows related to products and services	Equal treatment and opportunities for all	Equal treatment and opportunities for all	Communities' civil and political rights	Personal safety of consumers and/or end-users	Protection of whistle-blowers	
Energy	Pollution of soil	Water use	Impacts on the extent and condition of ecosystems	Waste	Other work-related rights	Other work-related rights	Rights of indigenous communities	Social inclusion of consumers and/or end-users	Animal welfare	
	Pollution of living organisms and food resources	Water discharges in water bodies and in the oceans	Impacts and dependencies on ecosystem services						Political engagement and lobbying activities	
	Substances of concern	Habitat degradation and intensity of pressure on marine resources							Management of relationships with suppliers incl. payment practices	
	Substances of very high concern								Corruption and bribery	

Sub thema met sub-sub-thema's

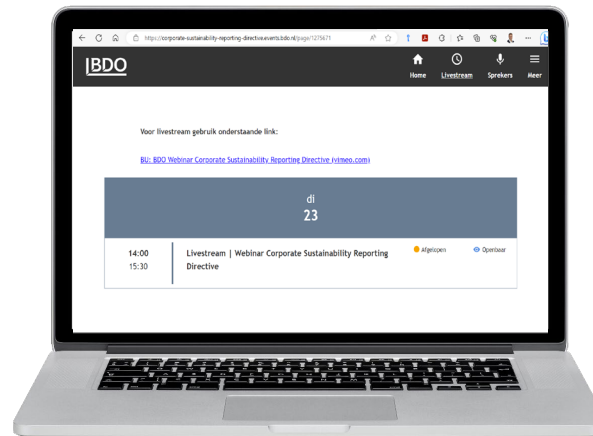
BDO materiaal rond sustainability ter inspiratie

Voor vragen of meer informatie: voel u vrij contact met ons op te nemen!

Assessment tool

Webinars rond CSRD

Diverse publicaties (zie website BDO NL en BDO Global)

Markus Verbeek Praehp - ESG Finance Day

Breakout sessie E (9 november)

Break-out sessie E

Ochtend (11.30-12.30):

Een CSRD compliant ESG strategie opzetten

Middag (13.30-14.30):

Hoe concreet te beginnen?

De 1^e stappen naar CSRD-compliant rapporteren

Afsluitende tips & takeaways

- ✓ De tijd schrijdt voort: gewoon beginnen, pak eerst de ‘80/20 regel’
- ✓ Zorg voor realiseren ‘awareness’, begrip van het ‘waarom’
- ✓ Het is een multidisciplinair change management: selecteer de juiste stakeholders en betrek hen
- ✓ Zet eerst gezamenlijk de stip aan de horizon / start met het einde in zicht
- ✓ Laat je goed informeren en inspireren

Waar staat u met de CSRD?

- A. Nog niet eens over nagedacht
- B. Het staat op onze agenda, maar we hebben nog niets gedaan
- C. We zijn er mee bezig, maar nog zoekende
- D. We zijn op stoom
- E. We zijn al klaar

De vraag gaat open zodra u een sessie en diavoorstelling start.

Internet
SMS

Dit tekstvak wordt gebruikt om de verschillende stemmethodes uit te leggen.
De juiste uitleg wordt hier ingevuld nadat u een sessie heeft gestart.

30

0

 Gesloten

Waar staat u met de CSRD?

Internet
SMS

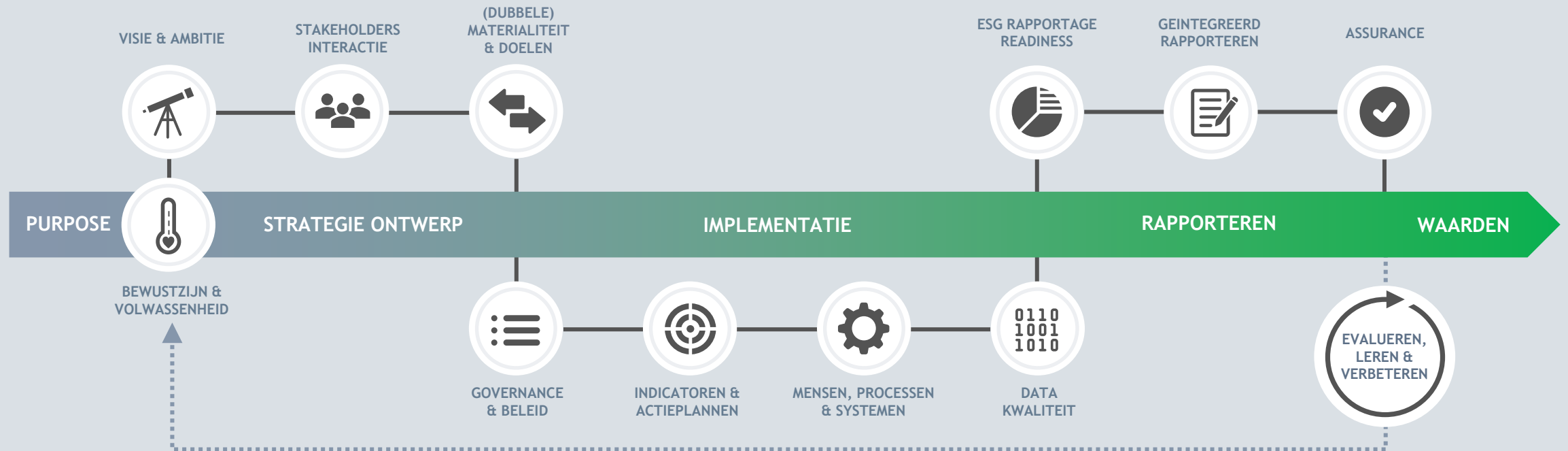
Dit tekstvak wordt gebruikt om de verschillende stemmethodes uit te leggen.

De juiste uitleg wordt hier ingevuld nadat u een sessie heeft gestart.

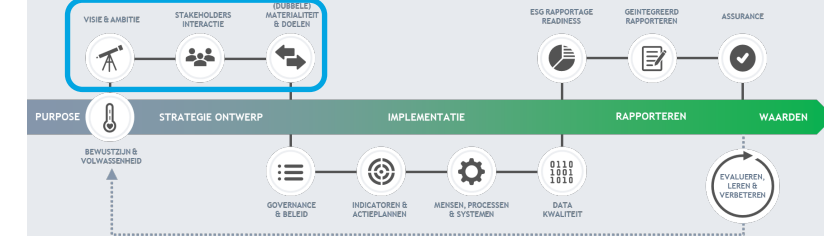
● Gesloten

De BDO sustainability journey naar verduurzaming

Een model om te komen tot CSRD compliance maar ook concrete waardencreatie vanuit uw purpose

Visueel overzicht van de 1^e stappen

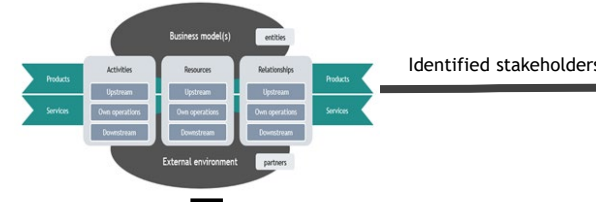

1 Step 1: Drawing up initial list of sustainability topics ('topic long-list')

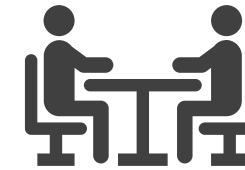
ESRS topics:

Environmental	Social	Governance	Other
Climate change	Human resources	Business practices	Other
Water	Human rights	Product policy	Other
Energy	Occupational health and safety	Anti-bribery and corruption	Other
Energy efficiency	Employee relations	Anti-trust and competition law	Other
Energy transition	Trade union relations	Anti-money laundering and financial crime	Other
Energy storage	Whistleblowers	Anti-tax avoidance	Other
Energy production	Non-financial reporting	Anti-tax evasion	Other
Energy distribution	Non-financial reporting	Anti-tax evasion	Other
Energy consumption	Non-financial reporting	Anti-tax evasion	Other
Energy storage	Non-financial reporting	Anti-tax evasion	Other
Energy production	Non-financial reporting	Anti-tax evasion	Other
Energy distribution	Non-financial reporting	Anti-tax evasion	Other
Energy consumption	Non-financial reporting	Anti-tax evasion	Other

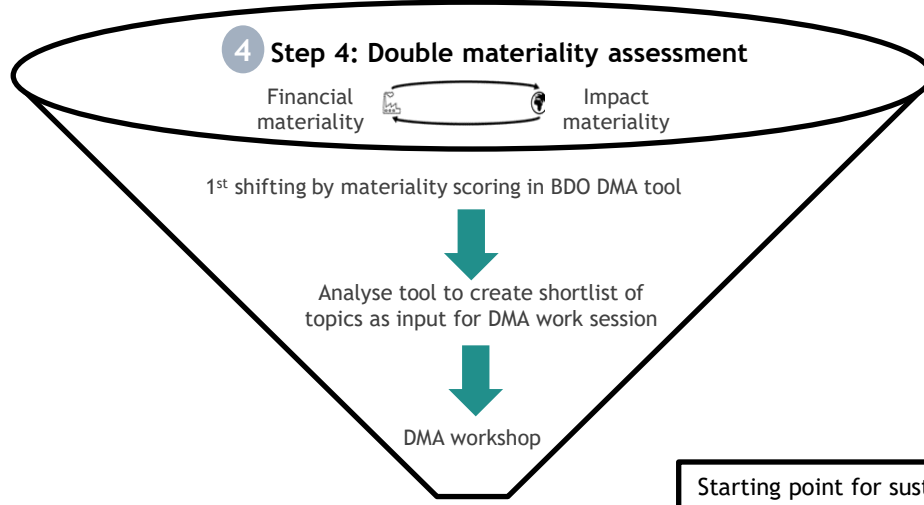
2 Step 2: Value chain analysis

3 Step 3: Stakeholder interaction

4 Step 4: Double materiality assessment

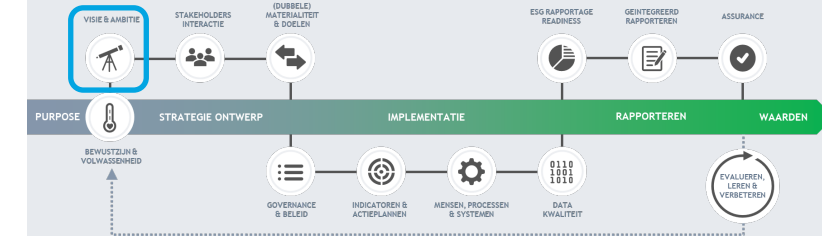

Material topics

Starting point for sustainability objectives and action plans (incl. indicators and targets, in consultation with designated stakeholders) → results are the base for the strategic sustainability program (short term and long term) and thus the *implementation foundation!*

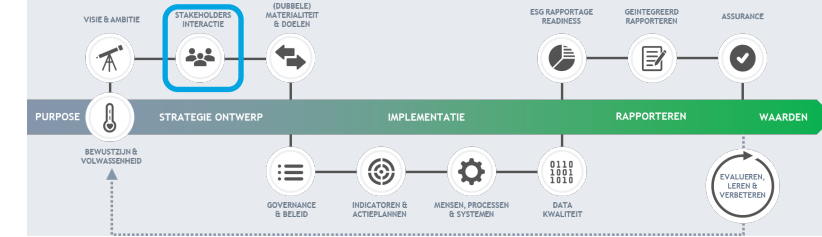
Met interne stakeholders via dialoog aanleggen sustainability thema longlist

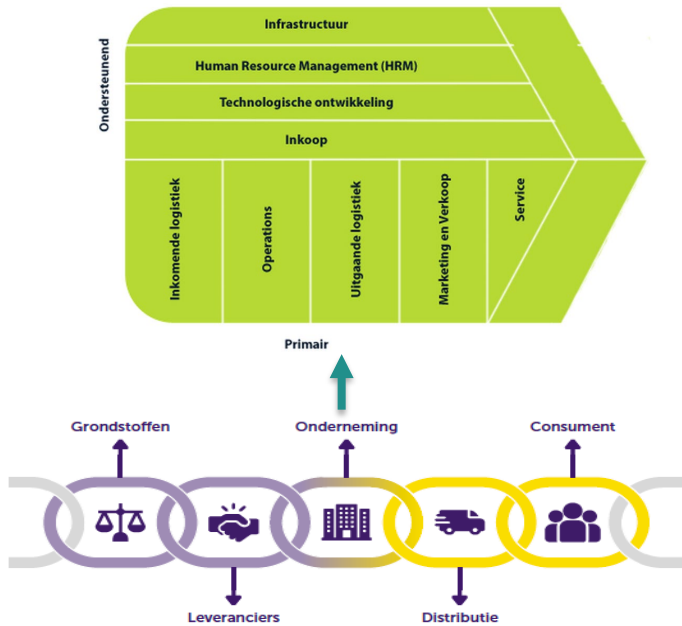
Environmental					Social				Governance	Entity
Climate change	Pollution	Water & marine resources	Biodiversity & ecosystems	Resources use and circular economy	Own workforce	Workers in the value chain	Affected communities	Consumers and end-users	Business conduct	E/S/G/F
Climate change adaptation	Pollution of air	Water withdrawals	Direct impact drivers of biodiversity loss	Resources inflows, including resource use	Working conditions	Working conditions	Communities' economic, social and cultural rights	Information-related impacts for consumers and/or end-users	Corporate culture	?
Climate change mitigation	Pollution of water	Water consumption	Impacts on the state of species	Resource outflows related to products and services	Equal treatment and opportunities for all	Equal treatment and opportunities for all	Communities' civil and political rights	Personal safety of consumers and/or end-users	Protection of whistle-blowers	
Energy	Pollution of soil	Water use	Impacts on the extent and condition of ecosystems	Waste	Other work-related rights	Other work-related rights	Rights of indigenous communities	Social inclusion of consumers and/or end-users	Animal welfare	
	Pollution of living organisms and food resources	Water discharges in water bodies and in the oceans	Impacts and dependencies on ecosystem services						Political engagement and lobbying activities	
	Substances of concern	Habitat degradation and intensity of pressure on marine resources							Management of relationships with suppliers incl. payment practices	
	Substances of very high concern								Corruption and bribery	

Sub thema met sub-sub-thema's

Value chain analyse voor identificatie sustainability matters en stakeholders

“Full range of Activities, Resources and business Relationships”

Activiteiten (ook in de keten!)

= alle operationele processen

Bronnen

= Capitals uit het <IR> framework

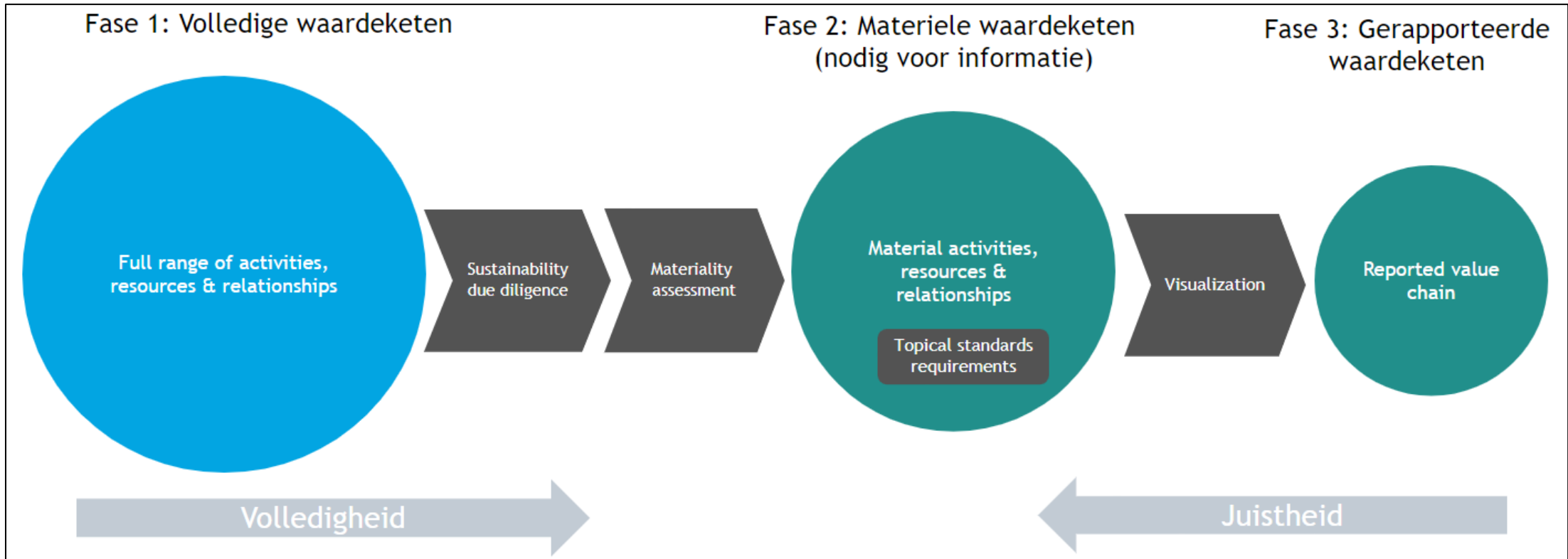

Relaties

= directe en indirecte zakelijke relaties

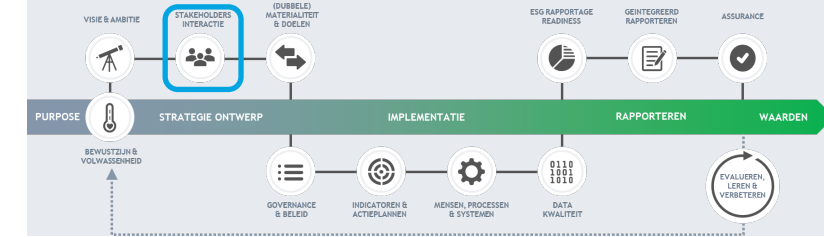
Rapporteren over de waardeketen

Van de analyse van de waardeketen naar je rapportage

✓ Tip: focus op belangrijke impacts en afhankelijkheden

Stakeholders: aan wie kun je denken?

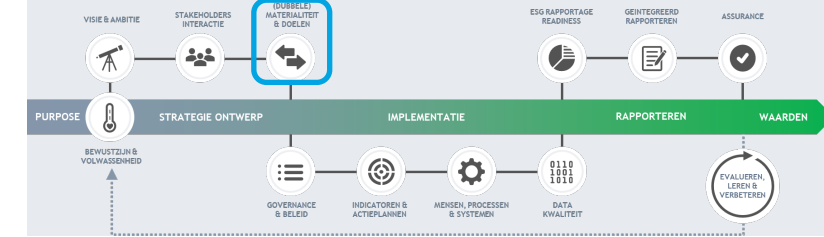
Overweeg de volgende relaties:

- Verantwoordelijkheid** Juridisch, financieel / operationeel, regelgeving, contacten, beleid
- Invloed** In staat om invloed uit te oefenen, 'license to operate', en het vermogen om zijn doelen te bereiken
- Dichtbij** Meeste interactie, interne belanghebbenden, langdurige relaties, dagelijkse operaties
- Afhankelijkheid** Werknemers en gezinnen, klanten die afhankelijk zijn van veiligheid, levensonderhoud, gezondheid of welzijn
- Vertegenwoordiging** Vertegenwoordigers via regelgevende structuren, vakbonden, ledenorganisaties

➤ Let op: zowel gebruikers als geraakte stakeholders

Dubbele materialiteitsanalyse aanpak

Het is echter een kunst, geen exacte wetenschap!

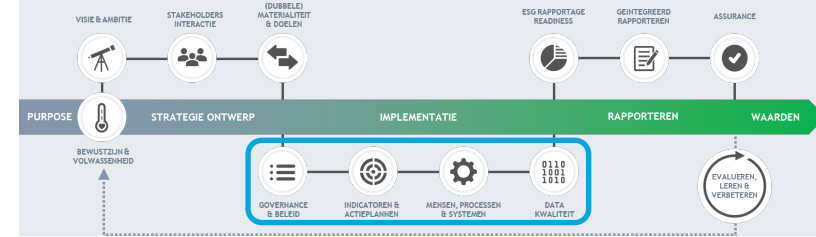

	Werkelijke impact	Mogelijke impact
Negatieve impact	Schaal, omvang en herstelbaarheid	Schaal, omvang, herstelbaarheid en kans dat het zich voordoet
Positieve impact	Schaal en omvang	Schaal, omvang en kans dat het zich voordoet

- ▶ NB: Elke richting van dubbele materialiteit moet op zichzelf worden beschouwd (wanneer één van de twee richtingen materieel wordt geacht, is het een material topic)

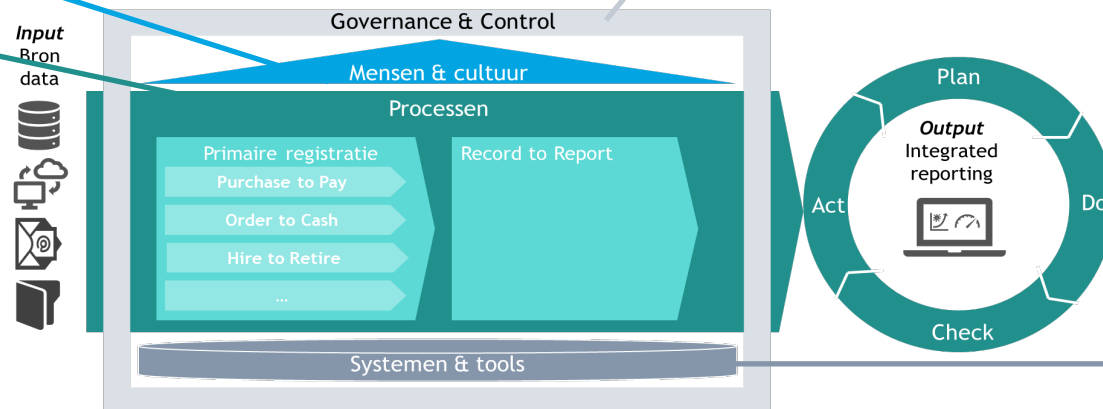
Na selectie van de materiële topics begint de uitdaging van de implementatie

- Duurzaamheid / integrated reporting vergt andere cultuur dan in veel organisaties aanwezig → change management nodig
- Vergt naast core finance ook andere competenties:
 - Programma management
 - Data science competenties
 - Kennis van ESG
- Vergt administratieve affiniteit in andere afdelingen

- Naast sustainability governance ook data governance essentieel
 - Zelfde data definities bewaken is key!
 - Je krijgt waarschijnlijk zelfs met externe unstructured data te maken
- Span-of-control wordt groter en vrijblijvendheid door accountantscontrole is er af:
 - Hogere eisen aan AO/IB
 - Impact op je Risk Control Framework

- Er dient een strategisch programma opgezet te worden dat geïntegreerd wordt met performance & risk management
- Heeft niet alleen op rapportageproces invloed, ook op primaire processen (en mogelijk nieuwe processen, vb. Co2 registratie)
- Processen end-to-end aanpakken: finance nog meer afhankelijk van registraties door andere afdelingen dan nu
- Tevens zelfs afhankelijkheid van derden (info nodig uit de keten)

- Ontsluiten data wordt grote uitdaging (ook operationele data en externe data)
- Volledig blijven vertrouwen op Excel is 'ticket to failure'

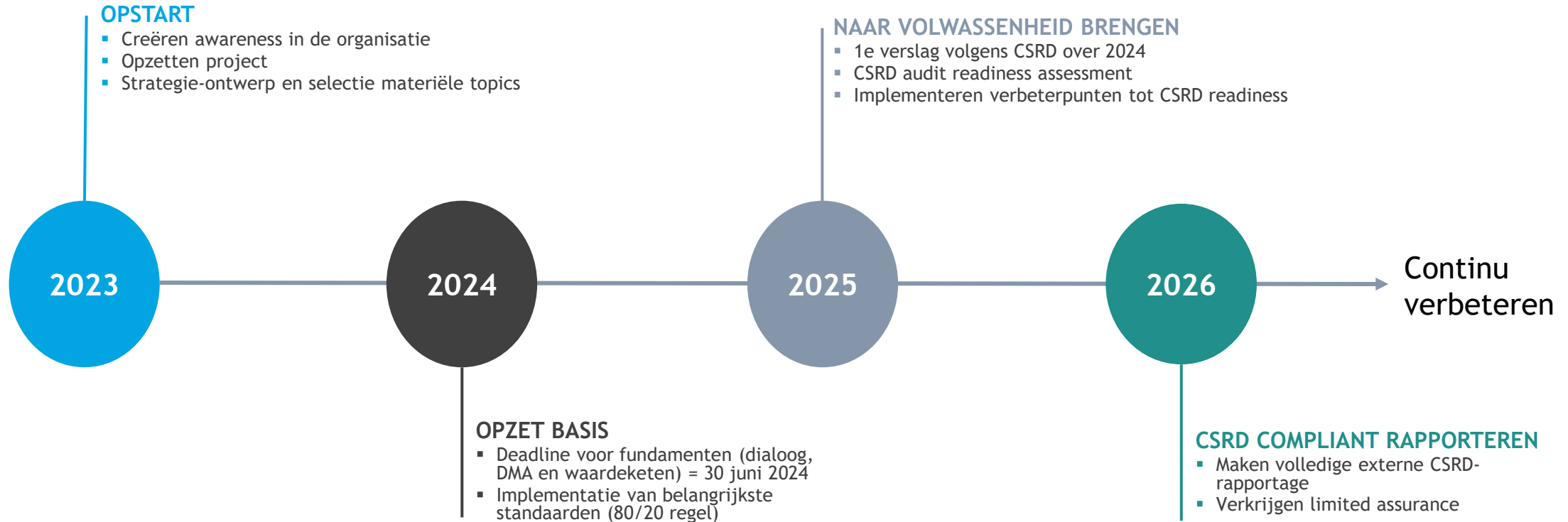
Structuur in actieplannen en doelstellingen

DC-A en DC-T: KPI's nader uitgewerkt

Actieplannen	Doelstellingen	
Plannen uitgevoerd en gepland	Relatie met beleid	Modellen en schattingen
Reikwijdte	Doelstelling	Wetenschappelijke onderbouwing
Tijdshorizon	Reikwijdte	Betrokkenheid stakeholders
Mitigeren van negatieve impact	Uitgangswaarde en -jaar	Wijzigingen in het boekjaar
Voortgang	Periode en mijlpalen	Voortgang en monitoring
Overige relevante informatie		

Een tijdlijn om tijdig op beheerste wijze compliant te zijn

Ligt u op koers?

Afsluitende tips & take-aways

- ✓ De tijd schrijdt voort: gewoon beginnen, pak eerst de ‘80/20 regel’
 - ✓ Probeer het eenvoudig te houden: ‘het is een kunst, geen exacte wetenschap’
 - ✓ Documenteer het hele proces en alle afwegingen, ook waarom u dingen niet doet (uw accountant zal dit toetsen!)
Maak hiertoe gebruik van goede CSRD compliant tools
 - ✓ Indien mogelijk: sluit aan bij bestaande risico-assessments en impact assessments
 - ✓ Laat je goed informeren en inspireren (o.a. door EFRAG implementation guidelines)
-

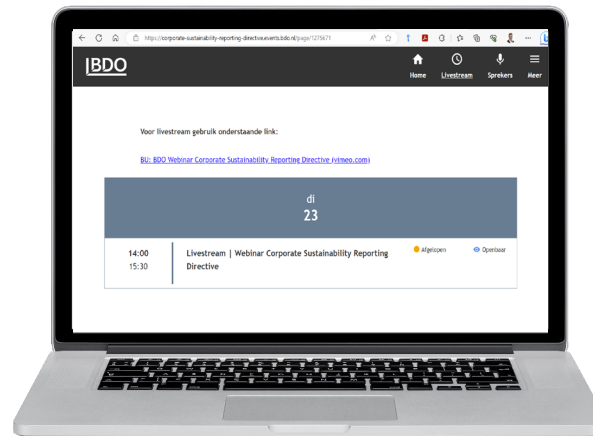
BDO materiaal rond sustainability ter inspiratie

Voor vragen of meer informatie: voel u vrij contact met ons op te nemen!

Assessment tool

Webinars rond CSRD

Diverse publicaties (zie website BDO NL en BDO Global)

